

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
seena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicijska na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na čom pošiljan
veljajo 60 kr. več na leto.
Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Vstop Čehov v državni zbor.

Znano je, da vsaka sprememba v avstrijski zunanji politiki je provzročila spremembo v notranji. Zunanje razmere so mnogo vplivale na notranjo politiko. Ko smo l. 1859. po nesrečni vojni s Francozi zgubili Lombardijo, so se v notranjem začele velike spremembe. Stari absolutizem je pal in dobili smo ustavo za vse avstrijske narode; žalibog jo je minister Šmerling pozneje z volinimi reči tako popačil, da ni več služila vsemu avstrijskemu prebivalstvu, temuč samo Nemcem, kateri so jo v potrebovali v tlačenje drugih narodnosti. Vojska s Prusijo 1866. l. je zopet imela velike posledice v notranji avstrijski politiki. Centralistična sistema Šmerlingova je pala in na njeno mesto stopi za slovenske narode naše države še pegubnejši dualizem. Gospodstvo nad Avstrijo, ki so dozdaj Nemci, kot edini privilegirani narod imeli v rokah, se je izročilo Nemcem in Madjarom. Začelo se je pritiskanje na Slovane, kakoršnega še za časa najhujšega absolutizma ni bilo.

Čehi, ki so že za časa Šmerlinga zapustili parlament, so se ga vedno ogibali. Res je nam Slovanom sovražno Giskrino ministerstvo kmalo palo, ker vsaka sila le en čas trpi, in nastopilo je Slovanom prijaznejše Potocki-jevo in za njim Hohenwartovo. Delale so se že priprave za spravo s Čehi, a zopet je veter od zunaj vse vničil. Nemčija je premagala Francoze, silna in zmagovita prišla domu. Kakor je prej ves svet obračal oči v Pariz, kako politiko dela cesar Napoleon, tako so zdaj vsi se ozirali v Berlin na kneza Bismarka. Mogoč-

nost Nemcev v rajhu je tudi naše avstrijske osrčila in jeli so z vso silo napadati Hohenwarta in naposled jim je še Bismark sam na pomoč prihitel. Ministerstvo Hohenwartovo je palo in Slovani, pravi steber avstrijske monarhije, smo zopet bili v kot potisnjeni.

Vsem tem dogodkom je sledila trčarska zveza; na to je pa kmalo začelo vreti v orjentu Punt, ki se je vnel v Hercegovini za osvobodjenje tlačanih južnih Slovanov, se je kmalo razširil čez ves balkanski polotok. Srbija in Črnagora in naposled Rusija so stopile za osvobodjenje Slovanstva na bojišče, in ves svet od severnega ledenega morja do črnega, od Urala do Adrije živo simpatiziral z borilci za slovensko svobodo. Posebno na avstrijske Slovane je imela ta borba velik vpliv. Narodna zavest se je začela bolj oživljati in z njo slovenska vzajemnost. Z radostjo so vsi Slovani pozdravljali slavne zmage hrabrih slovenskih bojevnikov. Od najinteligentnejšega Slovana do priprostega slovenskega kmeta, vsak se je čutil ponosnega, da je ud slovenskega naroda, ki tako hrabre boritelje pošilja v boj za slovanstvo in kristjanstvo. Slovanski sovražniki naše monarhije, nemški ustavoverci in Madjari, so s strahom opazovali to gibanje v slovenskem svetu; zahtevali so, naj Avstrija pošlje proti Rusiji osvoboditeljici balkanskih Slovanov svoje vojne čete, v Madjariji so se celo delale skrivne zarote zoper Ruse. Le previdnost vladarjeva in dvornih krogov je nas obvarovala vojske z Rusijo, ki bi bila imela za Avstrijo in slovanstvo slabe posledice. Na to je sledil berlinski kongres, ki je Avstriji dal Bosno in Hercegovino in naposled okupacija bosenska.

Nemogoče bi bilo, da bi tako veliki dogodki v našem sesedstvu bili ostali brez vsega vpliva na našo notranjo politiko. Nemški ustavoverci, ki so se vedno bali Slovanstva, so se v državnem zboru in po časopisnih trdovratno vpirali priklapljeni Bosne in naši monarhiji. To pa je ravno provzročilo razkol in prepir med njimi. Vlada, če je tudi izšla iz ustavovernih krogov, se ni smela ustavljati bosenski okupaciji, ker ta se je vršila na voljo cesarjevo in dvornih krogov. V ustavovernih krogih je pa bilo mnogo mož, ki so se imeli za svoj poslanski sedež zahvaliti le vladni milosti, ter za to šli vedno z vlado. Začeli so se v parlamentu prepirati in eden drugemu take krivice očitati, da je kar svet strmeli.

V vojnem času se navadno pokaže slabo gospodarstvo kake države v prejšnjih mirnih časih, ker takrat je treba vrejenih financ, da vojni minister za denar, ki ga potrebuje za vojno, ni v zadregi. Tako je tudi bosenska okupacija odkrila vse slabe strani ustavovernega gospodarstva. Ustavoverna vlada je postala nemogoča, ker jo celo lastni privrženci niso podpirali.

Tako je padlo ministerstvo Auerspergovo in nastopilo Taaffejevo, ki je pač nekaj časa nosilo firmo Štremajerjevo, pa mu je vendar Taaffe bil prava duša. Drugi še ostali ustavoverni ministri so res še poslovali, a niso imeli nobenega vpliva na politiko, videlo se jim je, da so obrabljeni. Taaffe je kmalo spoznal, da z moralčno popačeno ustavoverno stranko ni mogoče vladati in tudi cesar in drugi višji krogi so zgubili do ustavovercev vse zaupanje, videvši, kako so v narodno go-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratak čas.

XVI.

Zunaj refektorja so me že čakali hlapci in oni trije „muci“ in špetakelj je bil tak, da so nazadnje prišli še patri ven gledat. Ko so se vsi dosti norca pedelali „gospodu s frakom, cilindrom in rokovicami“, reče slednjič pater guardijan:

„Dosti je te burke. Idi z mano, sleci gospoda in obleci zopet fanta.“

Jaz ubogam in grem domú nekoliko dobre, nekoliko pa slabe volje. V šoli je bilo drugi dan vse nemirno, ker so bili oni „muci“ povedali, kaj se je prejšnji dan z mano v kloštru godilo. Zavoljo tega sem imel jaz ta dan vse polno nemirnih zapisanih, a pater Gotthard je strgal list, rekoč, da zavoljo moje maškarade ne bo nobeden kaznovan, posebno še zadnje dni.

Skušnja je prišla, jaz sem se bil napravil kar moč praznično. Vršila se je za-me precej slabo, sem bil ves zmešan, ker je bilo preveč visoke posvetne in duhovne gospode. Prav nič zadovoljen seboj, a ves vroč in rudič ko rak sem stal tam, ko me je ta ali oni kaj prašal, in

prav nič ne vem, kaj sem odgovarjal. Posebno slabo sem se moral obnesti katehetu patru Ferdinandu, ker sem slišal, kako je v zagovor moj gospodi rekel:

„Ves zmešan je danes. Pa je tudi še le prvo leto tukaj v mestu. Toliko gospode še menda nikdar videl ni skup. Skoro bi jaz stavil, da danes še očenaša ne bi znal nemški moliti.“

Pater Gotthard pa pristavi temu:

„Vse, kar zó, se je naučil v enem letu. Ko je sem prišel, ni znal nič nemški. Jaz mislim, da je danes zato tak, ker se mu nemške besede zatikajo. Drugači je bil v šoli zmiraj najboljši.“

In ko je bila skušnja končana, me dobiti pater Gotthard in mi zašepeta precój silno na uho:

„Ti butelj ti! Zakaj si tako plašen? Meniš, da te bodo gospodje snedli? Ako bi bil jaz vedel, da nam boš pri očitni skušnji tako sramoto naredil, bi te ne bil naredil prvega premijants. Vendar zdaj pojdi in glej, da se boš pri delitvi premij spodobneje obnašal.“

Kako se je vršila delitev premij, ne vem.

K zavesti sem prišel še le, ko sem imel celo skladovnico v zlatu in rudečem usnji vezanih knjig na rokah, na vrhu ravno tako vezane „perijoh.“ Spodaj sta namreč čakala Micka in oče in ta sta me zopet k zavednosti spravila. S tem vred sem se pa tudi spomnil vsega, kar se je ta dan godilo, in svojega premija nisem bil nič kaj vesel. Tem bolj vesela sta bila oče in Micka, tako da ta dan nisem šel kosit v klošter, ampak k Cenetu. V kloštru so imeli veliko pojedino, ker je skoro vsa gospoda tam kosila; dolgo sva morala čakati z očetom, da sva prišla do patra guardijana, zahvalit se za hrano in prosit je še za drugo leto. Pri tej priitki je rekel pater očetu:

„Je že dobro, samo fant je bil danes ves zmešan. Naj le še drugo leto pride. Oglasita se pri gospodu kaplanu in recita, da mu bom že pisal. Fant naj se pa o počitnicah domá pridno uči, da ne bo kaj pozabil, posebno nemški.“

Po tem opominu greva, oče pobašejo moje reči v besago, jaz pa šolske knjige in premij v robec. In tako jo mahneva proti domú. Oče so stopali ponosno, jaz sem smel iti vštric jim, ne več zadej ali spredej, in tako koračiva po

spodarstvenih razmerah državo spodkopali in jo še hoteli spraviti v nevarnost na zunaj. Treba je bilo iskati drugih vladezmožnih elementov in taki so Čehi.

Ko so nastopile volitve, vlada ni več kakor prejšnja leta podpirala ustavovercev; a celo porabila svoj vpliv, da se je naredil znan kompromis v českem velikem posestvu. Nadalje so se začele obravnave s českimi vodji o vstopu českih poslancev v državni zbor; in kakor vidimo, ne brez uspeha. Novi državni zbor bo štel česke zastopnike v svoji sredi.

(Dalje prih.)

O Poljaki.

Velika slavnost, ki se je vršila te dni v Krakovi na čast poljskemu pisatelju Kraszewskemu, obrnila je pozornost slovanskih krogov zopet na Poljake. Slovesnost sama je bila velikanska. Ljudstva na tisoče; skupnega obeda pa se je vdeležilo okoli 800 odličnih mož. Lepo je bilo tudi v Vilički. Kakor imamo Slovenci svojo postojnsko jamo, tako imajo Poljaki svojo jamo v Vilički, kjer se trda sol koplje. Tisti solnati hrib je namreč že ves izdolban po rudokopih, v njem najdeš že velike prostore, kojega stene so sama sol, med drugimi kapelico itd. Pri obilni svečavi se prostori s solnatimi stenami kaj lepo svetijo. Tukaj not je bilo zbranih mnogo rodoljubnih Poljakov in drugih gostov: razsvetljava čarobna, godba je igrala poljske melodije in poljsko rodoljubno navdušenje je tako vzkipevalo, da so mnogi veselja jokali. V Krakovi pri velikem obedu so se vrstile napitnice, mnoge v slovenskem duhu govornjene. Posebne važnosti je, da so bili češki vdeleževalci s tako častjo sprejeti. Česke goste so pozdravili z burnimi živoklici. Ker je znano, da so Čehi Slovani z dušom in telom, je to veselje nad českimi gosti dobro znamenje, da se Poljaki nagibajo k svojim slovanskim bratom, da popuščajo prejšno samotarno stališče. Posebno Poljaki iz Prusije, ki pod nemškim jarmom zdihujejo, so Čehi kar objemali, in solze so jim igrale v očeh, ko so se bratili s českimi Slovani, prvimi boritelji proti nemštvu, in stražniki zapadne slovanske meje.

Poljaki so res nesrečen narod. Oni, ki so

imeli veliko kraljestvo, ki je segalo od batiškega do črnega morja, zgubili so vse, razdeljeni so zdaj na tri države. Največi kos je prišel pod Rusijo. Tam se jim ni bati toliko za svojo narodnost, uživajo še nekaj jezikove ravnopravnosti, toda ruska vlada dozdej ni bila prijazna katoliški cerkvi, kateri so Poljaki vsi zvesto vdani. Še bolj nesrečni, ko Poljaki v Rusiji, so oni v Prusiji. Tam se Poljska narodnost sistematično uničuje. To se godi deloma z germanizacijo po šolah in uradih, ki brez milosti preganja poljski, deloma pa Prusi kupujejo poljska posestva, Poljake pa od hiše tirajo; napravili so Prusi nalašč za to nekov fond, katerega naloga je, poljske kmetije, ki pri velikih bremenih lahko na boben pridejo, pokupiti in v nemške roke spraviti.

Na ta način so Poljaki na Pruskem že mnogo sveta zgubili. V Šleziji, ki je bila nekdanj čisto polska, je zdaj Poljakov že prav malo. Ni še dolgo, kar je bilo Poznanjsko popolnem poljsko, zdaj je že polovica prebivalcev nemška. Zapadno in izhodno Prusko postalo je že večinoma nemško, čeravno je nekdanj vse poljsko bilo; tako je bilo mesto Danzig še pred 100 leti tako poljsko narodno, da so se meščani z orožjem v roci branili Nemcem, ter so rekli, da hočejo Poljaki ostati. Zdaj ibo v Danzigu malokteri človek še poljski znal. Najbolje se godi Poljakom v Avstriji; tukaj vživajo razum onih v Šleziji polno jezikovo ravnopravnost, in le tukaj je Poljakom dovoljeno, napraviti tako slavnost, kakoršna je bila poslednja, Kraszewskemu na čast.

Poljaki so hraber, plemenit, nadarjen in veren narod; odlikujejo se z iskrenim domoljubjem in svobodoljubjem, z bogato literaturo, z izvrstnimi pisatelji in umetniki. Poljsko je uničila le fevdalna, aristokratska ustava, ki je kralju in nižemu narodu premalo, „zlahti“ ali plemstvu pa preveč moči v roke dajala; verski prepiri so slednjič pripomogli, da je država, v sebi needna, padla sovražnikom v roke.

Da bi staro Poljsko zopet oživili, so Poljaki pomoči iskali na zapadu, posebno pri Francozih za ktere so tudi ognjevitno v boj šli. Francozi pa so Poljake le porabili zoper Ruse, posebno prvi Napoleon jih jih je podkuril s

praznimi obljubami; pa Poljaki so svojo kri zastoj prelivali, zdaj kot zavezniki Francozov, zdaj v turškem taboru, zdaj zopet na strani Madjarov. Poljsko pomoč je vsak rad vzel, a plačilo je vsak dolžan ostal. Tudi Nemci so imeli v svoj čas veliko lepih besedi za Poljake pa to le zato, ker so bili Poljaki sovražniki Rusom; sicer pa so tudi Nemci v praksi, dejansko najhuje zatirali poljski živelj, kar so ga imeli v svojem področji.

Slednjič se vendar bliža čas, ko bodo Poljaki sprevideli, da se nemajo na koga drugzega zanašati ko na — slovanskega brata. Zato so Čehi tako burno pozdravili, zato tudi v notrajni politiki obetajo stati na strani Čehov in Slovencev v državnem zboru dunajskem. Pač želeli bi bilo, da bi Poljaki pri tem ostali, da bi se čedalje tesneje oklenili slovanskih bratov, ker le tukaj znajo se jim vse želje vresničiti. S kljubvanjem škodujejo le sebi in celemu slovanstvu, dosedajno kljubovanje jim ni nič koristilo, pošteno pobratimstvo s Slovani je za Poljake najboljša politika.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 8. oktobra.

Predvčerajnem opoldne ob prvi uri bilo je odkritje **gosposke zbornice** državnega zbora. Slovesnost je bila velikanska. Najprej je minister predstavil zbornici od cesarja imenovanega predsednika in njegova dva namestnika. Potem so udje obljubili zvestobo in pokorščino cesarju, ter spoštovanje do državnih temeljnih postav. Sešlo se je mnogo konservativnih udov gosposke zbornice, ki je že 10 let niso obiskovali.

„Reichenberger Ztg.“ poroča, ko bo prestolni govor znan, da se več udov gosposke zbornice zbere v posvetovanje z vodji ustavoverne stranke gledé nadaljnega postopanja ustavovercev nasproti federalistom. Tudi to posvetovanje ustavovercev ne bo rešilo, kajti njih čas je prešel.

Društvo avstrijskih **Iesnih** trgovcev se obrača s prošnjo do kupčijskega ministerstva zoper nemški colni tarif, ki mu hude rane

cesti pod Podgorjem. Tam pri dveh lipah pa malo leževa v senco in oče reko:

„Pokaži no tiste perijohe, da bom videl, če si res za prvega tiskan.“

Jaz jim dam tiste „perijohe“ in oče gledajo v nje, da pridejo do mojega, oziroma svojega priimka; drugzega tako niso razumeli, ker je bilo vse nemško, zato sem jim moral jaz kazati pot do tje. Ko ta priimek zagledajo, se zamislijo vá-nj, kakor jaz, ker nisva tega še nikjer videla. Čez nekoliko časa, ko so se nagledali, rekó zopet oče:

„Mora že res biti, ker je tiskano. Zdaj pa le idiva, da prideva še do noči domú. Med potem se morava oglasiti še v farovžu in v šomaštriji.“

Napotiva se dalje, a ta proti domú ni bila tako kratka, kakor je. Že tam pod Križem stoji krčma, v to zavijeva in ga popijeva poliček.

„Fanta s šole peljete, kaj ne?“ — praša krčmarica, ko jo oče zarad računa pokličejo. „Je dobro zdelal?“

„Hm, hm, bolj nebeden ni, on je prvi!“

„Kaj? Prvi ta-le?! O, tak ga bota pila pa še en poliček.“

In predno oče morejo kaj reči, je že zopet polič na mizi. Morda bi bil prišel še kateri,

pa jaz bi bil že tako rad v farovžu, da bi se bil tam pobahal s premijo in tudi domá, ker so mi oče rekli, da naju čaka velik lonec kašnatega zelja. Zato odrineva po drugem poliču, katerega krčmarica dva krajcarja ceneje računi, „zavoljo mene“ — pravi.

Tako prideva do Most, oba zeló vesela, jaz še celó nekoliko omoten. Tam naju sreča stric, ki že od daleč zaupije:

„No, Jurij, ali je zdelal fant? Saj sem rekel, da ne bo!“

„Tvoj bi že ne bil“ — se odrežejo oče — „a moj je, in še prvi je.“

„Kaj? Prvi v Kamniku med gosposkimi?! No, saj sem vedel, kar je nas, smo vsi kampeljni.“

„Z zlahto se rad baha vsak, kdor sam nič nima“ — odgovoré oče, stric tudi nekaj še odgovori, a konec prepira je ta, da vkrenemo vsi v krčmo tam na vogli, kjer ga zopet pijemo par poličev, največ stric, ki pa zato nič plačal. Jaz nisem pil, sem raje gledal perijohe in svoje v njih tiskano ime. Solnce je bilo komaj še ped nad gorami, ko greva na prej proti domu, stric pa po svojih opravkih, popravljal je namreč okna.

Oče so se mi zdeli nakoliko omahljivi, nič kaj naravnost nisva šla; zato pa tudi nisva

vkrenila pri fari ne v farovž, ne v kaplanijo, ne v šomaštrijo; „bova pa jutri šla“ — so rekli oče — zdaj pojdiva raj za vzarami, saj se že noč dela.“ Meni je to tudi prav in tako greva po polji, kjer naju ljudje pogosto prašajo, kako sem zdelal šolo. A oče so kratkih besedi, „bote že slišali“ — je njih odgovor, na kar je od vseh krajev posmehovanje: „Cvajte je dobil, kaj pa bo kajžarski sin drugzega dobil! Saj še gruntarski ne zdelajo!“

Po Marijnem zvonjenji prideva domu, mati sedé pred pragom in belijo krompir ter naju sprejmo z nagovorom:

„Saj sem vedela, da vaju do noči ne bo. Kakšno bo kašnato z lje! Sta pa že zopet pila kje, kaj ne? O, saj se ti vidi, da sta!“

„Tiho bodi, stara“ — odgovore oče — „nocoj ga boš tudi ti pila, če boš hotela. Zdaj pojdi in naredi luč, da boš videla, kaj sva prinesla.“

Nekako dobrovoljno godrnanje iz ust matere, potem poiščejo „lešerbo“ in naredo luč. V tem pridrvi tudi brat od nekod s krikom: „Jaka je domá, jutri ne bom nič delal, moram brž leteti k teti.“ In še predno so mati luč naredili, je že teta, žena klavca in materna sestra, pri nas in vsi radovedno gledajo, kaj se bo zvalilo iz moje cule.

seka. Nedavno, ko je bil Bismark na Dunaji, so kričali, da je tisti colni tarif Avstriji na korist spremenil. Kakor podoba kaže, na tem ni dosti resnice.

Kako se je vršila slovesnost **odpertja državnega zbora**, ni nam došlo še poročilo.

Osnovali so se posamezni klubi. Imeli so svoj shod ustavoverci; bilo jih je 161. Sklenili so, skupno postopati in glasovati v vprašanih ustave (to je centralizma), jezika (to je germanizacije) in svobode (to je brezverstva). Ostati hočejo v vedni dotiki. Koroški Otitsch, ki je bil od konservativne stranke voljen, je bil tudi med njimi; ravno tako tudi Žvegelj in Taufferer. Mi ne verujemo prav, da bi se stranka res v slogi ohraniti zamogla. Šečar je pa v manjšini. Organiziral se je tudi klub pravne stranke. Za predsednika je voljen zopet Hohenwart, za podpredsednike Lienbacher in knez Lichtenstein.

Česki klub je volil za predsednika Riegerja. Pravni, česki in poljski klub bodo izvolili vsak po pet udov v skupni avtonomistični odbor, ki bo tedaj štel 15 odbornikov, in imel nalogo, da posreduje in vzdrži složnost med temi tremi avtonomističnimi klubi, ki predstavljajo relativno večno državnega zbora.

Ustavoverni listi vedno naglašajo, da se državni zbor nema z ničim drugim pečati, nego z narodnim gospodarstvom; kar naenkrat so postali veliki prijatelji ljudstva, prej pa celih šestnajst let niso imeli časa misliti na ljudsko blagostanje, ter so v državnem zboru dlako cepili o raznih neznatnih paragrafih, o civilnem zakonu in drugih nepotrebnih stvareh. Zdaj pa, da bi vprašanje narodnih terjatev ne prišlo na vrsto, hočejo naenkrat edino le za ljudsko blagostanje živeti in vmreti, ter našo stranko že naprej obsojujejo, če se ne bo edino tega predmeta držala. Dobro jim odgovarjajo na to česki listi, da judovski listi nemajo nič ukazovati poslancem, o čem naj debatirajo. Slovansko-konservativni poslanci že dobro poznajo potrebe ljudstva, ter jih tudi ne bodo iz oči spustili; ob enem bodo pa odpraviti skušali tudi najhujše krivice, ki so jih narodi pod prejšnjo sistemo prestajati morali, ter že težko rešitve pričakujejo.

Baron Haymerle pride danes iz

Monce na Dunaj. Laški kralj mu je podelil velik križ Mavricijega in Lazarjevega reda.

2. oktobra ste se sešli obe zbornici **ogerskega državnega zbora**. V prvi seji ni bilo nič posebnega, predsedniku so naznanili ude, kateri so umrli.

Ogerski finančni minister hoče državnemu zboru predložiti razne postavne načrte, da se odpravijo razni neredi ogerske finančne uprave. Če bo ta minister hotel ogerske finance hotel vrediti, najde dovolj dela, ker so v velikem neredu, mnogo jih je že to skušalo se jim ni posrečilo, tudi Szarparyja se bo težko.

Vnanje države.

Bismark na vse kriplje dela, da bi Rusijo in Francosko izoliral. Tako pravijo, da hoče s pomočjo Avstrije za se pridobiti Španijo, ter z njo od zad strašiti Francoze. Tudi se pristavlja neverjetna novica, da se bo tej zvezi zoper Ruse in Francoze pridružila tudi Italija. Drugi pa zopet mislijo, da Bismark celò na Dunaji ni nič opravil. To je tudi zelo verjetno. Pred prihodom Bismarka na Dunaj so nemško-pruski časniki strastno pisali zoper Rusijo. Ko je pa Bismark nazaj v Berlin nazaj prišel, začeli so zopet Rusom dobrikati se in naštevati vse usluge, ki so jih Rusom že storili; ob enem so trdili, da ostane Nemčija zaveznica Rusije. To zelo diši po tem, da Bismark na Dunaji ni našel, kar je iskal, namreč zaveznika zoper Rusijo. Ta kombinacija se dá veliko lože verjeti, ker Avstrija bi morala res v svojo pogubo siliti, ko bi šla za Bismarka v ogenj, za tistega Bismarka, ki je svojo in prusko velikost sezidal na nesrečah Avstrije, na podlagi poraza Avstrije pri Kraljevem gradu! In kaj bi nam vojska zoper Rusijo zamogla koristiti? Da bi mi vzeli Srbijo in Rumunijo, ter Prusom odstopili Česko in Moravsko? Kaj smo potem na dobičku? In za tako kupčijo naj se še v hudo vojsko podamo, kjer nam zmaga nikakor ni gotova? Se ve da, Bismark bi rad oslabil Rusijo in Avstrijo, da bi bil potem on poveljnik čez vso Evropo. Pa kdo mu bo na led šel? Naši državniiki tudi niso tako kratkovidni, da bi se v take špekulacije spuščali, pri katerih zamore profitirati le Prusija, špekulacije „pour le roy prusse!“

Rusija je zopet po diplomatskem potu pri-

borila nekatere vspehe v **Carigradu**. Zavaljo ruskega protivljenja je porta opustila okupacijo Burgasa. Ruskemu vplivu se je zahvaliti, da turška vlada ni poslala nekega angleškega generala preiskavati prepire v izhodni Rumeliji in opustila pošiljatve mohomedanskih begunov v vzhodno Rumelijo.

V **Carigradu** raznašajo vest, da je v Hercegovini vstaja zoper Avstrije. Slišali so menda o tistih klatežih v Nevesinji, ter stvar razpihnili v svoji domišljiji. Turkoljubni angleški „Standard“ je novico pobral, ter jo v živih barvah naslikal angležkim turkoljubom. Resnica pa je, da Bošnjaki niso prav zadovoljni, posebno zato ne, ker se Turkom še vedno prednost daje; to in tista Andrassyeva konvencija je velika napaka v administraciji Bosne. Prihoduji državni zbor bo morda to stvar v roke vzel, in na korist kristjanom premenil, kar bo toliko lože, ker vodi zunanje zadeve in tudi bosansko upravo znanprej Haymerle, in ne več Madjar Andrassy.

Telegram „Slovenu.“

Cesar živahno pozdravljeni opoldne prebero prestolni govor in razodevajo veselje, ker so Čehi prišli brez škode za svoje pravno prepričanje in različno mnenje, naštevajo predloge, priporočajo zmernost in porazumljenje, katero vsi narodi žele, da bode Avstrija zavetišče pravic vseh dežel, država pravice in svobode. Hohenwartovemu klubu pristopil je tudi Winkler.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. oktobra.

(*Duhovenski konkurs*) so prišli zdaj delat v Ljubljano štirje gospodje, namreč: Janez Golob, Anton Korbič, Anton Mandelc in Anton Žgur.

(*Prošnja do Slov. Matičarjev.*) „Prirodopis živalstva s podobami“ se imenuje knjiga, katero je za spodnje razrede srednjih šol izdelal Dr. Alojzij Pokornj, poslovenil Franc Erjavc, profesor na c. kr. viši realki v Gorici, natisnil Henrik Mercy v Pragi, založila in na svetlo dala Matica Slovenska v Ljubljani leta 1872, v drugem in pomnoženem izdanju s 490 podobami. To knjigo je c. kr. ministerstvo potrdilo za šole, in vsled tega je pošla do zadnje tako, da so že letos nekateri učenci v prvih gimnazijskih razredih brez nje. V imenu po-

Ne bom popisoval tega prizora pri brleči luči, le to omenim, da so mati zopet po svoji navadi rekli:

„No vidiš, stari, saj sem vedela, da bo prvi, če ga v šola dava. Pa si ti zmiraj rekel, da naj ga ne dava.“

„Res je, danes naj tvoja velja“ — reko oče dobrovoljno, bratu pa vel: „Na, pojdi po polič, da ga bote tudi drugi pili.“

„Ne, ne“ — se oglasi teta — nocoj bom jaz plačala. Tu, Lorenc, pojdi in prinesi ga bokal, pa varuj se, da ga ne ubiješ.“

Teta razvije z mošnje tri šestice, te dá bratu, potem pa še srebrno dvajsetico, katero pomoli meni in reče: „To je tvoje, ki si se tako pridno učil. Drugi so zmiraj rekli, da ne boš zdelal, jaz pa, da boš. Na, le spravi!“

Mati so v tem prinesli kašnato zelje, a jesti ga ni maral nobeden, le sami so ga pokusili nekoliko žlic, potem pa ga nesli nazaj v peč godrnjaje: „Saj sem že naprej vedela, da ga ne bo nobeden jedel. To je vselej, kedar si ti, stari, najedel se belega kruha in vina napil. Bo pa jutri dobro!“

Brat je prišel z bokalom vina in oče reko: „No, stara, pojdi sem, daj glaž. Ti ga boš

prva pila, potem pa teta fantova, ki je zá-nj dala. Tebi gre prvi glaž, ker si mati prvega premoharja v Kamniku.“

Mati se nekako namuzajo, si s predpasnikom obrišejo usta in pijó.

„Vesela bodi, stara, in potegni ga“ — opominjajo oče — „saj smo vsi veseli danes.“

Tudi teta začne pritiskati in reče, da, če ga bo zmanjkalo, bo pa še dala za bokal.

„Saj sem vesela“ — rekó mati — „pa sem mu vendar jaz največ pomagala, ko sem mu nosila kruha in sadja v Kamnik. Ti si bil komaj petkrat pri njem.“

„No, naj bo, danes naj ti vse velja, brez tebe bi ne bil prvi“ — rekó oče — „zdaj pa pogledj, kaj sva prinesla s Kamnika.“

Vsi se zagledajo v zlato in rudeče vezane knjige in jih občudujejo, čaravno jih nič ne razumijo, ker so vse nemške.

„Ali ti kaj tega zastopiš?“ — praša teta mater.

„Če bi špegle imela, bi morda že kaj vedela“ — odgovore mati.

„Na jih!“ — se oglasio oče — „pa beri!“

Mati nataknejo na nos očali, pa ni nič, nato se posmehujejo oče: „Glej, stara, fant

pa zna to brez špeglov brati, — kaj ne?“ — se obrnejo k meni.

„Se ve, da znam“ — rečem jaz in začnem brati. V tem so prišli še drugi sosedje in tudi krčmar, moj boter, ki so vsi pazljivo poslušali, čeravno nič ne razumeli.

„Vidite, vidite“ — se oglasi boter, ko je meni pri branji sape zmanjkalo — „kako zna Jaka brati! Ali je kdo kaj zastopil?“

Vsi odmajó z glavo, on pa nadaljuje:

„To mora strašno učeno biti. Jaz sem enkrat v kanceliji bil, ko je visok gospod nam nekaj ravno takega bral, pa smo vsi debelo gledali. Potlej je pa rekel: Vi ste preneumni, da bi kaj takega zastopili. — No, Jaka pa že zna ravno tako brati, da ga nobeden ne zastopi. To je toraj strašno učeno. On pa že zastopi, kaj ne, da zastopiš, Jaka?“

„I, se ve da zastopi“ — odgovore oče namesto mene.

„No, glejte, tako učen je že, pa še komaj eno leto hodi v šolo! Jaz sem njegov boter! Saj se mi je že pri krstu zdelo, da bo kaj ž njega.“

Tak je bil večer, ko sem svoj premij domú prinesel.

trebnih učencev prosi podpisana bukvarna, naj častiti Matičarji, kateri omenjeno knjigo imajo v lasti, blagovolijo poslati jo njej proti pristojni plači, ali pa zastonj z naročilom, da se ubogim dijakom daruje ali pa posojuje, da se zaradi pomanjkanja slovenske knjige v nauk ne vrine nam spet nemška. Hvala narodova in hvala potrebnih učencev bode plača domoljubnim darilcem.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

(„Narodna tiskarna“.) Dne 5. t. m. je bil občan zbor delničarjev, katerih je nekaj prišlo in ti so sklenili, da sme tiskarna svoje delnice nazaj kupovati. „Narod“, to poročaje, vdrihne po „Slovcu“, češ, da ono „poslano“, podpisano po več delničarjih, zavoljo nakupovanja akcij po dr. Ahačiču kot predsedniku društva, je prihajalo najbrže od delničarja, ki nobene delnice nima. Mi mu lahko povemo, da podpis ni bil izmišljen, ampak resničen, in če dr. Ahačič dá za delnice 100 gld., mu jih radi prepustimo. Kakor čujemo, jih pa kupuje le po 25 gld.; po tej ceni jih vendar še ne damo, kajti, kdor je zgubil že 75 gld., tudi teh 25 gld. še lahko pozabi.

(Stritar o vseučilišču.) Vindobona locuta est — po domače — višji prerok slovenskega areopaga, Stritar na Dunaju, je spregovoril o vseučilišču. Da se potegne za svojega prijatelja prof. Šukljeja, to ni nič čudnega. Zdaj ni nobene dvombe več, kdo ima prav, zdaj vsak otrok vé, da ima le Šuklje prav, in da bi bilo slovensko vseučilišče največa nesreča za Slovence. Škoda, da se g. prof. Stritar ni prej oglasil, ker potem bi nobenega prepira ne bilo treba, vsi bi bili padli na trebuh in rekli: „o mojster pevcev, velika je tvoja modrost!“ Sicer pa moramo resno odvrčati Stritarjevo pisanje, da smo prof. Šukljeja dolžili samopridnosti, ako tisto „podlo natolcevanje“ na nas meri. Saj v našem članku je bilo povedano, da je gosp. prof. Š. že l. 1869, ko je bil še dijak, govoril zoper slov. vseučilišče; tačas vendar ni mogel imeti samopridnih namenov, in mi vse tiste, ki so dvomili nad Š.—jevo nesebičnostjo, opozorujemo na ta moment, ker sumničiti g. Š. nikakor ni bil naš namen, toliko menj, ker ga imamo za značajnega poštenjaka. Mi nismo rekli, da misli in čuti, ampak le, da govori, kakor kak „c. kr. mož“, kar mu je tudi g. Oblak l. 1869 rekel; s tem pa nismo mislili, sumničiti narodnega moža. — V svoji nežnosti, kakor je velikim možem in pesnikom sploh lastna, nas imenuje g. Stritar „neobtešane narodne tesarje“, za kateri poklon se mu ravno tako uljudno zahvalujemo; vsi pač ne moremo tako fino olikani biti, kakor je gosp. Stritar v svojih dunajskih sonetih, v svoji listnici, svojih pogovorih in drugih spisih. Po svoji stari navadi g. Stritar zopet teatralične efekte lovi, ter svojega prijatelja povzdiguje v veličastnih ditirambih, kakor: „tako govoriti, ko človek vendar vé, da bo nevednost in nespamet planila nanj, . . . to ni lahko, to more samo mož itd. itd. Če že Š.—ja povzdiguje, naj ga, pa čemu je treba, vse drugače misleče tako surovo žaliti, da so nevedni in nespametni? Ali je samo g. Stritar in njegova klika pamet v „štant“ vzela? Zares čas bi že bil, da bi tudi g. Stritar svojo prevzetnost nekoliko moderiral, ker ne sme misliti, da le on vse vé; drugi Slovenci pa da so vsi tepci. G. prof. Stritar pravi, da je vprašanje (o vseučilišču) rešeno, namreč da ga je rešil g. Šuklje. No, rešeno je v znanem areopagu, ki spoznava Boris Mirana za svojega mojstra; kakor pa kaže dopis iz Notranjskega v včerajšnjem „Narodu“,

kteri dopis je nam prav iz srca pisan, se takrat ne bo posrečilo Šuklje — Stritarjevem vsiliti Slovcem svojo trmo na mesto dobro spoznane koristi narodove.“

(Iz seje odborove družbe kmetijske 5. okt.) došlo je „Novicam“ sledeče poročilo. — Dr. Bleiweis poroča pred vsem, da sl. ministerstvo poljedelstva z odlokom od 20. sept. odobrilo odborovo poročilo, kako je družba kmetijska obrnila podkovijski in živinozdravski šoli za letošnje leto podeljeno državno podporo, in da ministerstvo hoče še dalje podpirati to dežel. potrebno in koristno šolo. Temu poročilu dodaja dr. dr. Bleiweis poročilo o žalostni dogodbi, da je umrl gosp. Pavel Skale, jako izvedeni in marljivi učenik podkovstva in živinozdravstva na tej šoli, in da bode treba, nemudoma novega učenika za podkovstvo in živinozdravstvo iskati, da se mora novo šolsko leto prihodnji mesec brez zadržka zopet začeti v tej šoli, ktera potrebuje 3 učnike, kjer on (dr. Bleiweis) ima poleg vodstvenih opravil na tej šoli učencem pet naukov razlagati, profesor Konšek pa enega (rastlinoznanstvo). Posrečilo se mu je — poroča dalje dr. Bleiweis — dobiti vojaškega kovača in živinozdravnika, ki ga je volja stopiti na mesto ranjcega gosp. Skaleta, če se družba kmetijska z njim tako pogodi, da more prevzeti navedeno učiteljstvo. Družbini odbor izreka toplo milovanje nad zgubo zkezi 29 let marljivega učenika g. Skaleta in pritrudi predlogom dr. Bleiweisovim o dalji obravnavi z novim učenikom. Ker pa je gosp. Skale pod nadzorstvom družbenega odbornika gosp. Fr. Souvana in družbenega odbornika gosp. Jeriča oskrboval tudi družbeni vrt na Poljanah, je bil na njegovo mesto izvoljen gosp. Vodé bivši posestnik v Dolskem. — C. kr. deželni šolski svet je kmetijski družbi v presojo predložil načrt, kako misli v pospeh kmetijskega nauka na ljudskih šolah obrniti za letošnje leto podeljenih 600 gold. državne podpore, ostalih 400 gold. pa je po naukazu c. kr. ministerstva izročil na razpolaganje odboru družbe kmetijske, ki bode to svoto večinoma obrnil za tisk podučnih knjižic 100 gld. pa za nakup učnih pripomočkov iz vrste kmetijskega orodja. Pri tej priliki se je razpravljala prošnja vodstva deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu za pripomoč o nakupu učnih pripomočkov za kemijo. — Bralo se je pismo g. R. Dolenca, vodje slapske vino- in sadjerejske šole, po katerem po dogovoru s podružnico Rateško on nastopi pot za podučevanje na Dolenjsko prve dni prihodnjega meseca tako, da pride prve dni novembra v Rateče in od tod nadaljuje popotno podučevanje po dolenjskih vinorejskih krajih tako, da nazadnje pride v Trebno. — Gosp. vodja Slapske šole bode ob pravem času oklical kraje, kam pride podučevati, in pa kedaj. — Županstvo v Črnem vrhu piše družbi kmetijski da ga je volja si omisliti občinskega plemenskega bika, če mu družba kmetijska dá 100 gold. podpore. Odbor sklene, županstvo podučiti, da družba kmetijska nima nobenega solda, ki bi ga dala občanom, da si po dotični postavi nakupijo plemenske bika, za ktere morajo občine same za svoj lastni prid skrbeti; družba kmetijska je dobila državno podporo le za to, da na Štajarskem in Koroškem nakupi bikov dobrih plemen, ki jih potem licitando prodaja; veselilo bo pa družbo, če si pri dražbi občine kupijo dobrih bikov. — Vsled pisma, ki je došlo odboru od gosp. viteza Schneid-Treufeldskega z Dunaja o reformi ljubljanske preparandije, po kateri bi se v prihodnje učitelji ljudskih šol teoretično in praktično podučevali

o najpotrebnejših razdelkih kmetijstva, je odbor enoglasno sklenil ponoviti dotično prošnjo pri sl. ministerstvu, ker stvar je tako važna, da je skrajni čas, da se ali v učiteljski pripravnici ozir jemlje na temeljiti poduk učiteljev v onih kmetijskih predmetih, ktere imajo učiti v ljudskih šolah, ali pa naj se opusti „landwirthschaftlicher Fortbildungsunterricht“. Čas je, da nehamo „slepe miši loviti“! — Za ude kmetijske družbe je bil sprejet gosp. Jan. Lapajne, vodja meščanske šole v Krškem.

Razne reči.

— Pona-rejeno vino. Na Dunaji zbrani vinski trgovci so letos trdili, da pona-rejenega vina ni. Nasprotno pa se poroča iz Alzasije-Lorene: Tukaj se strašno veliko pona-rejenega vina popije. Ta vina se naredé iz vode žganja in grojzdega sladkorja, ter imajo rumeno-zelenkasto barvo. Prida se še nekaj ogerskega hmelja, in v osmih dneh se vino skuha. Kdor ga pije, mu postane grlo suho, ustnice se sprijemajo, začne ga boleti trebuh in glava. Če to vino dalje časa stoji, postane črno.

Umri so:

- 27. sept. Aleksander baron Kuschland, 48 l., za sušico; Jaka Lavtičar, sedlar, 54 l., za rakom v želodcu.
- 29. sept. Marija Babnik, hišnika otrok, 8 m., za božjastjo; Reza Škrjanec, mizarja otrok, 14 dni, na Poljanah, za slabostjo; Pavel Skale, živinozdravnik, 54. l., na Poljanah, otrpnenje pljuč.
- 30. sept. Martin Jančar, čevljar, 38 l., pri sv. Florijanu, za jetiko; Ana Belec, kovača otrok, v Gradišči, 2 m., za drizgo; Franc Bartelj, uradnik, za otrpnenjem; Franc Tavčar delavca sin, 6 l., za slabostjo; Franc Vrečar, mizar, 40 l., za slabostjo; Jože Lukek, zasebnik, 64 l., za pljučnico.
- 1. oktobra. Alojzi Šoberl, pek, 60 l., na Žabjeku, za jetiko; Marija Kamenar, 66 l., za drizgo; Jos. Fink, delavec, 56 l., za jetiko.
- 2. oktobra. Franc Ogrin, delavca otrok, za slabostjo;
- 4. oktobra. Alojzi Boben, delavca otrok, 16 m., vtonil; Urša Nachtegal, 70 l., za grižo.
- 5. oktobra. Leopold Breznik, čevljarja otrok, 3 l., za vodenico v možganih. Anton Tonia, otrok, 1 l., za božjastjo.
- 6. oktobra. Ana Dovžan, tesarja žena, 48 l., za jetiko.

Zlata šola,

vsakemu kristjanu potrebna, se imenuje **molitvene bukve**, ki jih je spisal čast. g. fajmošter Janez Volčič in se dobivajo pri bukvozevu

Matiju Gerberju.

Cena jim je v usnje vezanim in z zlatim obrezkom 1 gl. 20 kr., samo v usnje vezanim pa 85 kr. (3)

Rudokopi

na črni premog (porabljiv za grafit) in na rudo, kakor: železo, svinco, baker in živo srebro (blizo Idrije) so na **prodaj** na Kranjskem blizo železnih postaj; sprejme se pa tudi družnik (kompanjon) pod ugodnimi pogoji. Več pové

Franc Cvek
v Ljubljani.

(3)

Telegrafične denarne cene 8. oktobra.
Papirna renta 63.10 — Sreberna renta 69.40 —
Zlata renta 80.10 — 1860letno državno posojilo 126.25
Bankine akeije 833 — Kreditne akeije 267.20 — London
116.75 — Cos. br. eskini 5.57 — 20-čankov 9.30.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.